

3.16. MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

3.16.1. Pravni okvir

Vlada Republike Hrvatske u svojim se programskim smjernicama opredijelila za sustavno unapređenje gospodarstva. U usvojenim dokumentima velika pažnja posvećena je malom gospodarstvu, koje je u strukturnim promjenama velikih sustava i prilagodbom tržištu održalo razvoj i dokazalo sposobnost za uklapanja u svjetska tržišna kretanja.

Poseban značaj malog gospodarstva potvrđen je donošenjem Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva u ožujku 2002. godine (NN 29/02). Ovim se Zakonom uređuju osnove za primjenu poticajnih mjera gospodarske politike usmjerenih razvoju, restrukturiranju i tržišnom prilagođavanju malog gospodarstva, te osnivanje Hrvatske agencije za malo gospodarstvo (HAMAG).

Programom razvoja malog gospodarstva 2003 - 2006, usvojenim na sjednici Vlade RH u svibnju 2003. godine, nastavlja se provedba poticajnih mjera i stvaranje povoljnog okruženja za stvaranje i razvoj malih i srednjih gospodarskih subjekata u Hrvatskoj. Poticajne mjere osmišljene su korištenjem rezultata i iskustava stečenih u dosadašnjoj provedbi Programa razvoja malog gospodarstva za razdoblje 2001-2004., te su njegov logičan nastavak.

Program razvoja malog gospodarstva predviđa poticajne mjere i aktivnosti radi ostvarenja ciljeva razvoja malog gospodarstva, a odnose se na:

- 1) kreditiranje subjekata malog gospodarstva pod povoljnim uvjetima i subvencioniranje kamata po preuzetim kreditima, te kreditiranje za početak poslovanja,
- 2) davanje jamstava za kredite,
- 3) osnivanje fondova rizičnog kapitala,
- 4) davanje u zakup nekretnina i drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Republike Hrvatske, pod pogodovnim uvjetima uključivo i bez naknade, te prodaja nekretnina i drugih infrastrukturnih objekata u vlasništvu Republike Hrvatske pod pogodovnim uvjetima,
- 5) pružanje stručne i savjetodavne pomoći za subjekte malog gospodarstva,
- 6) pojednostavljenje postupka za osnivanje, poslovanje i razvoj subjekata malog gospodarstva i njihovih udruga,
- 7) davanje potpora za povećanje zapošljavanja,
- 8) davanje potpora za sudjelovanje na međunarodnim sajmovima i specijaliziranim izložbama u zemlji i inozemstvu,
- 9) organiziranje centara za poduzetništvo, poduzetničkih inkubatora i zona malog gospodarstva, te drugih pravnih osoba za poticanje malog gospodarstva,
- 10) uspostavljanje informacijskog sustava za malo gospodarstvo,
- 11) promicanje poduzetništva i poticanje razvoja ženskog poduzetništva i poduzetništva mladih,
- 12) davanje potpora za istraživanje, razvoj i primjenu inovacija te uvođenje

- suvremenih tehnologija,
- 13) stvaranje uvjeta za povezivanje subjekata malog gospodarstva radi nastupa na tržištu i
 - 14) druge aktivnosti vezane za ostvarivanje ciljeva razvoja malog gospodarstva.

Program razvoja malog gospodarstva 2003 - 2006 predviđa više poticajnih mjera. To obuhvaća: institucijsku potporu (poduzetnički centri, inkubatori i zone); tehnološki razvoj i inovacije; povezivanje poduzetnika; izobrazbu u poduzetništvu; financiranje (kreditiranje) u poduzetništvu; investicijske fondove; jamstva za malo gospodarstvo; poduzetničko korištenje nekretnina u vlasništvu RH te programe međunarodne suradnje za malo gospodarstvo.

Ostali zakonski i podzakonski akti jesu:

Zakoni i pravilnici iz obrta:

- Zakon o obrtu (NN 77/93),
- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o obrtu (NN 90/96),
- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o obrtu - ispravak (NN 64/2001, 71/2001),
- Zakon o obrtu - pročišćeni tekst (NN 49/2003),
- Pravilnik o obliku i načinu vođenja obrtnog registra (NN 86/2001),
- Pravilnik o obliku i sadržaju obrtnice i povlastice za obavljanje obrta (NN 86/2001),
- Rješenje o utvrđivanju cijene obrtnice (NN 86/2001),
- Pravilnik o vezanim povlaštenim obrtima i načinu izdavanja povlastice (NN 87/2001).

Zakoni i pravilnici zadrugarstva:

- Zakon o zadrugama (NN 36/95),
- Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zadrugama (NN 12/02),
- Pravilnik o imeniku zadrugara (NN 85/02),
- Zakon o izmjenama zakona o zadrugama (NN 67/2001),
- Zakon o štedno-kreditnim zadrugama (NN 47/98),
- Zakon o izmjenama zakona o štedno-kreditnim zadrugama (NN 67/2001).

Zakoni i pravilnici malog gospodarstva:

- Zakon o poticanju malog gospodarstva (NN 29/2003).

Malo i srednje poduzetništvo čine različiti subjekti malog gospodarstva koji su statusno regulirani različitim zakonima. Najvažniji su Zakon o obrtu, Zakon o zadrugama i Zakon o trgovačkim društvima, a drugi su oblici poslovanja, koji su sastavni dio malog gospodarstva, slobodna zanimanja (npr. oni iz područja

zdravstva, obrazovanja ili odvjetništva), utvrđeni posebnim zakonskim i podzakonskim propisima.

Novousvojenim Zakonom o poticanju razvoja malog gospodarstva prihvaćena je definicija malog gospodarstva koja je usklađena s preporukama i definicijom Europske unije, te su također utvrđeni ciljevi i mjere za razvoj malog gospodarstva.

Osim statusnih propisa i posebnog zakona, na poslovanje malog gospodarstva značajno utječu i brojni drugi propisi od kojih je potrebno istaknuti porezne propise, propise o radnom zakonodavstvu te zakone o specifičnim poticajnim mjerama vezanim za malo gospodarstvo (ulaganja, posebnu državnu skrb i dr.).

3.16.2. Institucionalni okvir

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva centralna je institucija u Republici Hrvatskoj zadužena za provedbu programa Vlade RH u području malog gospodarstva. U svojem djelovanju Ministarstvo je oslonjeno na Hrvatsku agenciju za malo gospodarstvo i upućeno na suradnju s pojedinim ministarstvima i drugim tijelima, ovisno o njihovim ovlastima i područjima malog gospodarstva za koja su sektorski zadužena.

Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG), uz Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, glavni je nositelj provedbe Programa razvoja malog gospodarstva. Njezina je uloga da, kao stručno tijelo, usklađuje provedbu poticajnih mjera, neposredno ih provodi, ako je za to zadužena, te prati, analizira i izvještava o postignutim rezultatima, na temelju ostvarene suradnje sa svim ostalim tijelima i institucijama koje su uključene u poticanje razvoja malog gospodarstva. Zadaci su Agencije – u provedbi financijskih poticajnih mjera, posebno davanja garancija – davanje stručne pomoći poduzetništvu i ostali poticaji malom gospodarstvu.

Ostale institucije koje čine institucionalni okvir za razvoj malog gospodarstva jesu:

Hrvatski fond za privatizaciju (provodi pretvorbu poduzeća i privatizaciju imovine pravnih osoba u svom portfelju te upravlja tom imovinom)

Fond za regionalni razvoj (djelatnost Fonda je poticanje ujednačenog regionalnog razvoja Republike Hrvatske, što se ostvaruje provođenjem posebnih poticajnih programa za slabo naseljena područja, područja od posebne državne skrbi, otoka, brdsko-planinskih područja, graničnih i pograničnih područja te slabije razvijenih područja – kroz razvoj gospodarstva i infrastrukture)

Fond za razvoj i zapošljavanje (provodi više različitih programa i djelatnosti kojima je svrha potaknuti razvoj gospodarstva, investicija i tehnologija, a posebno razvoj malog gospodarstva, otvaranje poslovnih i razvojnih centara, slobodnih i industrijskih

zona te ostale infrastrukture, kao i stvaranje uvjeta za korištenje nekretnina u vlasništvu države u funkciji razvojnih programa)

Hrvatski zavod za zapošljavanje (uloga Hrvatskog zavoda za zapošljavanje je posredovanje pri zapošljavanju, profesionalno usmjeravanje, materijalno osiguranje za vrijeme nezaposlenosti i provedba aktivne politike zapošljavanja i izobrazbe)

Hrvatska obrtnička komora (institucionalni zastupnik obrtnika koji provodi programe stručne pomoći obrtnicima)

Hrvatska gospodarska komora (u sklopu svojih aktivnosti provodi programe povezivanja poduzetnika, informiranja i stručne pomoći te se pojavljuje kao nositelj i suradnik provedbe tih mjera)

Hrvatski savez zadruga (institucija s ciljem unapređenja rada zadruga i zadružnih saveza – kroz uspostavljanje sustava razvoja zadrugarstva i usklađivanja aktivnosti i poticajnih mjera usmjerenih za zadrugarstvo)

Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) (u provedbi je uključena u kreditne programe za hrvatsko gospodarstvo i posebno radi na poticanju malog gospodarstva, uvažavajući njegovu važnost u ukupnom razvoju gospodarstva i povezanosti s velikim gospodarskim sustavima).

3.16.3 Sadržaj sektora

Sadržaj aktivnosti za 2004.

SREDNJOROČNI CILJEVI

U narednim godinama glavni pravci razvoja malog gospodarstva bit će usmjereni prema povećanju konkurentnosti i dinamičnosti hrvatskog gospodarstva zasnovanog na znanju i načelima međusobne suradnje i poticanja svih interesnih grupa. Prilikom ispunjavanja zacrtanih kriterija uvažavat će se smjernice iz Lisabonskih kriterija.

Srednjoročni strateški ciljevi razvoja malog gospodarstva definirani prema Programu razvoja malog gospodarstva su:

- Povećanje udjela malog gospodarstva u ukupnom BDP
- Povećanje broja poslovnih subjekata i radnih mjesta u malom gospodarstvu
- Povećanje udjela proizvodnih i turističkih subjekata u strukturi djelatnosti malog gospodarstva
- Povećanje financijske stabilnosti i dostupnosti kapitala
- Poticanje ekološki utemeljenog tehnološkog razvoja
- Institucionalni razvoj poduzetničke infrastrukture
- Poduzetnička edukacija

- Povezivanje srednjih i malih poduzeća međusobno i s velikim gospodarskim subjektima
- Povećane institucionalnih kapaciteta lokalne uprave za implementaciju razvojnih projekata iz područja malog gospodarstva
- Nastavak aktivne regionalne suradnje na području srednjeg i malog poduzetništva

PLAN ZA 2004 GODINU

Potpisivanje Povelje o malom gospodarstvu sa Europskom unijom.

Svrha potpisivanja Povelje o malom gospodarstvu je preuzimanje obaveze primjene načela Europske unije za stvaranje povoljnog okruženja za razvoj malog poduzetništva.

Zemlje potpisnice Povelje obvezuju se, prema njenih deset točaka, na obrazovanje i obuku u područjima poduzetništva, osiguranje jeftinijeg i bržeg osnivanja poduzeća, te kvalitetnije zakonodavstvo itd.

Provedba zaključaka Analize usklađenosti strateških dokumenata o malom gospodarstvu s Europskom poveljom o malom gospodarstvu.

Jedna od mjera utvrđenih Planom provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europske unije je ispitivanje usklađenosti strateških dokumenata iz područja malog gospodarstva s Europskom poveljom za malo gospodarstvo.

Analizom je utvrđeno da je strateški dokument (Program razvoja malog gospodarstva 2003-2006) najvećim dijelom usklađen s područjima razvoja malog gospodarstva definiranim u Povelji (edukacija i trening za poduzetnike, smanjivanje ulaznih barijera u poduzetništvo, pojednostavljivanje zakonodavstva, dostupnost poduzetničkih vještina, poboljšanje "on-line" pristupa, omogućavanje kvalitetnog pristupa financijama, jačanje tehnoloških kapaciteta, usvajanje uspješnih e-business modela, učinkovito zastupanje poduzetničkih interesa na nacionalnoj i EU razini).

Ministarstvo za gospodarstva, rada i poduzetništva provodi programe koji imaju za cilj povećanje sposobnosti segmenta malog gospodarstva da izdrži pritisak konkurencije kojeg će uzrokovati slobodna trgovina i integracija s tržištem Europske unije, kao što su programi poticanja razvoja i inovacija (kroz unaprjeđivanje sustava kvalitete, poticanje inovacija i uvođenje novih tehnologija), poticanje izvoza, poticanja razvoja poduzetničke infrastrukture (s naglaskom na izgradnju poduzetničkih zona)

Područja koja je potrebno dodatno uskladiti s Poveljom su:

- Uvođenje nastavnih programa s tematikom poduzetništva u osnovno i srednjoškolsko obrazovanje kako bi se poduzetnička kultura stjecala od najranije dobi, te razvoj specijaliziranih školskih programa za srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje iz područja poduzetništva.
- Poboljšanje on-line pristupa poduzetničkim informacijama i komunikacije sa sektorom malog gospodarstva, s ciljem postizanja brzog i efikasnog načina

distribucije informacija vezanih za poduzetništvo s državne na poduzetničku razinu i povećanje razine međusobne komunikacije među interesnim grupama u poduzetništvu. Ovo uključuje, pored on-line dobivanja savjeta , što je već sada omogućeno, ispunjavanje zahtjeva i prijava , te ostale vrste elektronskog poslovanja.

- Sustavna analiza učinaka uvođenja novog zakonodavstva na malo gospodarstvo, s ciljem stvaranja poduzetnicima razumljivog, brzog i efikasnog pravnog okvira za malo gospodarstvo.

TURIZAM

Razvoj malog poduzetništva, zapošljavanje i izgradnja malih obiteljskih hotela, pansiona jedna je od strateških odrednica budućeg povećanja kvalitetnih smještajnih kapaciteta. Hrvatska u budućnosti nema namjeru u većoj mjeri graditi velike hotelske sisteme već svoju ponudu razvijati na temelju selektivnih oblika turističke ponude revitaliziranjem i uključivanjem u funkciju turizma kulturne, tradicijske i prirodne baštine. Ovakav pristup mjera gospodarske politike Vlade Republike Hrvatske konkretizirani su kroz dva programa poticanja malo i srednjeg poduzetništva i to: «Program razvoja turizma u malog gospodarstvu» i Program «Poticaj za uspjeh».

U daljnjem tijeku razradom Programa poticanja malog poduzetništva potrebno je dati podršku poduzetnicima u sustavu njihova organiziranja na razini destinacije i regije, edukacije, te daljnjih pojednostavljivanja procedura za realizaciju poduzetničkih projekata kao i većeg uključivanja lokane uprave i samouprave u cjelokupni Programa.